Seletuskiri õigusakti eelnõu juurde

Akti andja:	Lääne-Nigula Vallavolikogu
Õigusakti liik:	määrus
Õigusakti pealkiri:	**Lääne-Nigula Vallavolikogu 7.10.2024. a määruse nr 23 „Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032 vastuvõtmine“ muutmine**
Õigusakti algataja:	Lääne-Nigula Vallavalitsus
Eelnõu ja seletuskirja koostaja(d):	Jaanus Tärnov, Maila Pardla, Neeme Suur
Komisjonid	Noarootsi osavallakogu Arendus- ja eelarvekomisjon Majandus- ja planeerimiskomisjon
Eelnõu ettekandja istungil:	Neeme Suur
Õigusakti vastuvõtmiseks vajalik häälteenamus:	Koosseisu häälteenamus (KOKS § 45 lg 5 2. lause)

Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Alates 23. jaanuarist 2025. a on püsiasustuse väikesaarte seaduse[1] järgsesse väikesaarte nimistusse[2] kantud Lääne-Nigula vallas asuv Osmussaar.
Vastavalt püsiasustusega väikesaarte seaduse §-le 7 kavandab saarelise osaga kohaliku omavalitsuse üksus väikesaare arengu põhimõtted valla arengukavas.

Võttes aluseks Lääne-Nigula Vallavolikogu 16.05.2024 määruse nr 9 „Lääne-Nigula valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, menetlemise ja muutmise kord“ § 2 lõiked 2 ja 4, algatas Lääne-Nigula Vallavalitsus 14.04.2026. a korraldusega nr 2-3/26-177[3] Lääne-Nigula valla arengukava muutmise lihtsustatud korras Osmussaarega seotud teemade osas.

Arengukava lihtsatud korras muutmiseks valmistab vallavalitsus ette arengukava muudatuse ning avalikustab peale esimest lugemist vallavalitsuse istungil eelnõu valla veebilehel vähemalt kaheks nädalaks. Selle aja jooksul on Osmussaarega seotud teemade osas võimalik esitada vallavalitsusele kirjalikke ettepanekuid (vv@laanenigula.ee). Peale selle aja möödumist vaatab vallavalitsus esitatud ettepanekud läbi ning esitab eelnõu volikogule vastuvõtmiseks.

Eelnõu ettevalmistamisega seotud olulised sündmused ja tegevused:
14.04.2026 algatas Lääne-Nigula vallavalitsus valla arengukava muutmise lihtsustatud korras.
22.04.2026 toimus Teamsi keskkonnas sisuline Osmussaare arenguteemade arutelu valla, kogukonna (saarevaht) ja RMK osalusel. Määrati ettepanekute tähtaeg 06.05.2026, ettepanekuid ei laekunud.
12.05.2026 laekus RMK kirjalik seisukoht ning nende poolt välja toodud teemadega on eelnõus arvestatud.
22.06.2026 valmis arengukava muudatuste kavandi 1. versioon, mis saadeti ka osavallakogu esimehele.
29.07.2026 toimus Noarootsi osavallakogu koosolek, kus osales piirkonnajuht ning Osmussaare saarevaht ning tehti ettepanekud arengukava täiendamiseks. Kõigi osavallakogu ettepanekutega on eelnõus arvestatud.

Kuna arengukava muutmine on avatud lihtsustatud korras ainult Osmussaarega seotud teemade osas, on selguse huvides eelnõus toodud eraldi välja kõik arengukava tekstis (lisa) ja tegevussuundade raames arendatavate taristuobjektide nimekirjas (lisa 2) tehtavad muudatused.

[1] https://www.riigiteataja.ee/et/akt/110022026016
[2] https://www.riigiteataja.ee/et/akt/122012022003?leiaKehtiv
[3] https://adr.novian.ee/laane-nigula_vald/dokument/7379579

Eelnõu Riigi Teatajasse lisamise töö lihtsustamiseks lisatakse eelnõu juurde siiski ka terviktekstid.

Eelnõus sisalduvad muudatused on koondatud kokku toimunud aruteludest.

Eelnõu § 1 lg 1 punktidega 1 ja 7 täiendatakse sissejuhatavat osa infoga, et arengukavasse on lisatud 2026. aastal eraldi Osmussaare arengut puudutavad osad.
Punktiga 2 täiendatakse valla kaarti.
Punktidega 3-6 täiendatakse valla kohta koostatud SWOT analüüsi Osmussaare tugevate ja nõrkade külgede, ohtude ja võimalustega.
Punktiga 8 täiendatakse Noarootsi osavalla väljakutseid Osmussaare osadega.

- Osmussaarel elamis- ja majandustegevuste võimaluste laiendamine kehtivate piirangute tingimustes.
- Elektrivarustuse tagamine Bieni detailplaneeringu alal koostöös Kaitseinvesteeringute Keskusega.

Punktiga 9 täiendatakse arengukava Osmussaare tänast olukorda kirjeldava lõiguga.
Punktiga 10 täiendatakse valla eesmärki 1.7. (Esmatasand tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine valla kõigis piirkondades, elanike terviseteadlikkuse tõus) tegevussuunaga 1.7.3. Osmussaare püsielanikele ning külastajatele tervishoiuteenuste kättesaadavuse parandamine.
Meditsiinivahendite kogus saarel peab arvestama ka külastusgruppidega ning varud peavad olema piisavad, et hakkama saada hädaolukorras.

Punktiga 11 täiendatakse valla eesmärki 1.10 (Elukeskkond vallas on turvaline. Tagatud on avalik kord ja riskid maandatud) tegevussuunaga 1.10.9 Elutähtsa kriisivaru tagamine Osmussaarel.
Kuna ühendus mandriga sõltub ilmastikust, peab saar olema valmis külastajatele pakkuma varjupaika seni, kuni ühendus mandriga on taastunud.

Punktiga 12 täiendatakse valla eesmärki E 2.2. (Lääne-Nigula vald on atraktiivne külastuskeskkond, kus toimub pidev turismi- ja puhkemajanduse alase tegevuse arendamine) tegevussuunaga 2.2.5. Osmussaare külastuskeskkonna arendamine.
Saar on valla üks huvipakkuvamaid külastuskohti, kuid juurdepääs saarele on piiratud. Samas on oluline koosöös RMK-ga külastuskeskkonda arendada ja keskkonna piiranguid arvestades külalisi vastu võtta, et selle erilist loodust tutvustada.

Punktiga 13 täiendatakse valla eesmärki 3.1. (Teed vallas on turvalised ning kvaliteetsed, kruuskattega teed on muudetud tolmuvabaks) tegevussuunaga 3.1.11 Koostöös RMKga Osmussaare teede remontimine.
Saare teed on hetkel kehvas olukorras ja vajavad remonti, kuid tulenevalt keskkonnapiirangutest ei ole koha peal remondiks vajalikku ehitusmaterjali.

Punktiga 14 täiendatakse valla eesmärki 3.8. (Lääne-Nigula vallas on keskkonnasõbralik elukeskkond) tegevussuunaga 3.8.4 Koostöös Keskkonnaametiga Osmussaare keskkonnakaitseliste piirangute läbivaatamine ja kohendamine lähtudes püsiasustuse säilitamise vajadusest saarel ja tegevussuunaga 3.8.5. Osmussaare jäätmeprobleemide lahendamine maakonna jäätmekava koosseisus ja koostöös RMKga. Olmeprügi ja pakendite loovutamise võimaluse tagamine Dirhamis.

Punktiga 15 täiendatakse valla eesmärki 4.1. (Vallajuhtimine on efektiivne, kaasav ja innovaatiline ning toimub pidev organisatsiooni arendamine. Kogukonnad on tegusad ja kaasatud. Vald on piirkondliku koostöö eestvedaja, aktiivne partner maakondlikes, üleriigilistes ja rahvusvahelistes projektides.) tegevussuunaga 4.1.5. Püsiva koostöö loomine Osmussaare kogukonna, riiklike ametkondadega ja erinevate koostöövõrgustikega Osmussaare arendamiseks.

Tulenevalt saare erilisest loodusest ja juurdepääsu piiratusest on väga oluline koostöö kõigi seotud osapoolte vahel (kohalikud elanikud, vald, saarega seotud endiste elanike järeltulijad, RMK, Keskkonnaamet, kaitsestruktuurid).

Määruse § 1 lõigetega 2 ja 4 kehtestata arengukava ja lisa 2 terviktekstid täiendatud sõnastuses. See on vajalik Riigi Teatajasse andmete sisestamise lihtsustamiseks.

Määruse § 1 lõikega 3 lisatakse valla arengukava lisasse 2 "Tegevussuundade raames arendatavad taristuobjektid" Osmussaarega seotud taristuobjektid.

Osmussaare taristuobjektid (lisatud 2026. a)

1. Sadamakai rekonstrueerimine, paadikuuri rajamine ja akupargi uuendamine.
2. Vastavalt Bieni detailplaneeringule veevarustussüsteemi ja tuletõrjeveevõtukoha rajamine.
3.Mitšmani maja rekonstrueerimine elamiskõlbulikeks elu- ja külaliskorteriteks.

Sadamakai rekonstrueerimise vajadus tuleneb kai rajatise loomulikust kulumisest. Paadisild on saare jaoks ülioluline, kuid kuna sadam on tugevalt tuultele avatud ja mandri poolt kaitseta, on paadisild saanud mitmel korral kahjustada. Vajalik on vahetada paadisilla prussid. Paadisild koosneb 6 meetri pikkustest sektsioonidest ning kaks kõige vanemat sektsiooni vajavad rekonstrueerimist.
Paadikuuri rajamine on vajalik paadi remonditöödeks ilmastiku eest kaitstud tingimustes.
Akupargi laiendamine võimaldab tagada sadama-ala valgustuse ja valve töö stabiilsuse.
Bieni detailplaneering kehtestati 16. juuni 2014. aastal. Detailplaneeringu põhieesmärk on võimaluste leidmine praegustele ja potentsiaasetele saareelanikele elamute ehitamiseks ja endiste osmussaarlaste järeltulijate tarbeks suvemaja-koduloomuuseumi ehitamiseks Detailplaneeringuga on kavandatud 9 krunti: 5 üksikelamu maa krunti;1 kultuuri- ja spordiasutuse maa krunt; 2 põllumajandusmaa krunti; 1 piirivalve hoone või rajatise maa krunt. Detailplaneering on kättesaadav veebist: punkt 110. https://veebiarhiiv.digar.ee/a/20250908123922/https://www.laanenigula.ee/noarootsi2
Mitšmani maja on ainus saarel püsiva veeühendusega hoone. Hoone seisukord ei võimalda seda praegu eluruumina kasutada. Hoones võiks paikneda eluruumid kas pikaajaliseks või ajutiseks viibimiseks.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust EL õigusaktidega.

Eelnõu vastuvõtmise vajalikkuse põhjendus ja sisu

Arengukava täiendused aitavad väikesaarte nimistusse kantud Osmussaare arendusvajadused selgemalt osapoolte jaoks välja tuua ning on aluseks erinevate investeeringute planeerimisel.

Õigusaktid, mis reguleerivad küsimust käesoleval ajal

1. KOKS
2. Püsiasustusega väikesaarte seadus
3. Lääne-Nigula Vallavolikogu 16.05.2024. a määrusega nr 9 „Lääne-Nigula valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, menetlemise ja muutmise kord"
4. Vabariigi Valitsuse 20.01.2022. a nr 10 „Väikesaarte nimistu"

Õigusaktid, mida on eelnõu õigusaktina vastuvõtmisel vaja tunnistada kehtetuks, tühistada või muuta

Lääne-Nigula Vallavolikogu 7.10.2024. a määruse nr 23 „Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032 vastuvõtmine"

Õigusakti vastuvõtmisega kaasnevad rakendusaktid

Puuduvad		
Õigusakti rakendamisega kaasnevad tegevused, kulud ja katteallikad		
Arengukava vastu võtmisega otseseid rahalisi kulutusi ei kaasne. Vajalikud edasised tegevused tuleb eraldi planeerida valla eelarvestrateegiasse ja osavalla eelarvesse.		
Määruse jõustumine		
Üldises korras kolmandal päeval peal RT-s avaldamist.		
Eelnõu esitamise kuupäev		
02.09.2026		
Eelnõu kooskõlastaja	Seisukoht ja põhjendus, ettepanekud:	Kuupäev: